

Oslo 5.5.2020

Olje og energi departementet.

Oslo Dep.

v/ Norges Vassdrags og Energidirektorat

Postboks 5091, Majorstua

0301 Oslo

Sak 200704080-106 Klage på NVEs vedtak om utvidet frist for idriftsettelse av Havsul I

Motvind Norge viser til vedtak 27.3.2020 om utsatt frist for Havsul 1. Vi slutter oss i all hovedsak til den vurderingen som gjøres av Ornitologisk forening, i deres klage av 1.5.2020, når det gjelder betydningen av et eventuelt vindindustritiltak vil kunne ha for fugle-, dyreliv og fisk i området rundt et slikt anlegg, samt klage fra Motvind Nordvest av 3.5.2020. I tillegg vises det til skriv om rettslig klageinteresse, jf. vedlegg.

Det vises til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), sak 200704080-106, om Havsul I datert 27.03.2020, der NVEs vedtak om utvidet frist for idriftsettelse av Havsul I gjøres kjent, med klagefrist 3 uker. Vedtaket innebærer en utsatt frist for igangsetting av prosjektet fra 31.12.2020 til 31.12.2025.

Motvind Norge klager med dette på NVEs vedtak. Det ble anmodet om forlenget klagefrist til 5.5.2020, i brev av 7. 4.2020, uten innsigelse fra NVE. Vi viser også til kontakt med saksbehandler. Det legges derfor til grunn at klagen er rettidig fremsatt.

NVE innvilget konsesjon for Havsul I den 24.6.2008 for å bygge og drive et vindkraftverk av bunn-faste vindturbiner på grunt vann med total installert effekt på 350 MW, i det som nå er Ålesund og Aukra kommune. Vedtaket ble påklaget til OED som opprettholdt NVEs vedtak i brev av 10.9.2009.

Opprinnelig frist for igangsettelse i konsesjon av 24.6.2008 (NVE ref. 200704080-37) var 1.6.2013. Fristen ble utvidet til 01.01.2020 i vedtak av 12.3.2012. Denne fristen er på nytt overskredet og Havsul I AS søkte derfor NVE om ny utsatt frist til 1.1.2025 for igangsettelse.

Det vises til at datoen for fristutsettelse ut fra saken for øvrig synes å skulle gjelde til den 1.1.2025, og at det derfor medfører en feil at det står til 31.12.2025. NVE opererer med den omsøkte dato 1.1.2025 i flere dokumenter på sine hjemmesider som vi anser er rett dato.

Motvind Norge viser til at NVE i sin erklæring om klimatilpasning, viser til øverst på listen over virkemidler at; DE VIKTIGSTE VIRKEMIDLENE FOR NVES KLIMATILPASNINGSARBEID ER: • Normative

Motvind Norge

Org nr 923421068

www.motvind.org

Ekebergveien 1a

+47 47 67 71 00

0192 Oslo

kontakt@motvind.org

virkemidler – Lover, forskrifter og vedtak er den eneste måten staten rettslig kan forplikte ulike aktører, som kommuner, fylkes kommuner, tiltakshavere osv., uten at de selv uttrykkelig har akseptert forpliktelsen. Det forutsettes også da at NVE forholder seg til gjeldende regelverk. Det legges videre til grunn at det planlagte vindkraftverk er innenfor grunnlinjen.

Motvind Norge ser at NVE i sitt vedtak setter til side fagkunnskap og erfaring fra NOF, som «meninger», mens tiltakshaver med et enkelt Google-søk, hvor de kommer opp med et resultat som verken tidligere er nevnt som en konkret innsigelse eller vedrører saken for øvrig som tillegges avgjørende betydning i saken. NVE henviser til at selve konsesjonen er «endelig», på tross av at utfallet av søknaden om forlengelse av fristen, vil kunne bli et «være eller ikke være» for prosjektet. Dette kunne lett gi inntrykk av at vi befinner oss i en form for proforma saksbehandling, der resultatet allerede er gitt, ved at den «endelige» konsesjonen skal stadfestes. Det er slik at man nesten ikke kan tro at tiltakshaver på grunnlag av et google søk, og en 8-10 år gammel konsekvensutredning, riktignok som anført mer oppdatert enn ved det første vedtaket i 2008, har fått gjennomslag overfor et offentlig organ, foran tunge aktører innenfor fagområdene fugl og fiskefelt, uten økonomiske interesser og kapitalinntekter som motivasjon. NVE synes riktig nok å være enig i at flere av høringsinstansene har meldt inn at det bør foretas en ny konsesjonsbehandling med oppdaterte konsekvensutredninger eller omgjøres. NVE viser deretter til at det etter klagefristens utløp, er snevret rammer for omgjøring av gyldige enkeltvedtak. Motvind Norge viser til at det ikke er gitt at det opprinnelige vedtaket var gyldig, eller hadde stått seg i dag. Det er likevel slik, at dette dreier seg om fristutsettelsen, og at vi ut fra en forsvarlig forvaltningsrettslig behandling av denne søknaden, som et minimum bør kunne legge til grunn, at resultatet ikke er forhåndsbestemt.

NVE synes i sitt vedtak å ha tillit til at tiltakshaver i perioden fristen forlenges vil bruke tiden til å oppdatere kunnskapsgrunnlaget om virkninger for miljø og samfunnsinteresser, selv om disse hensynene altså avvises som meninger i høringsrunden til vedtaket, når de kommer fra fagorganisasjoner og offentlige myndighet på området. Tiltakshaver forventes altså å ha et større fokus på «miljø og samfunnsinteresser», enn det NVE har i sin saksbehandling, og ikke på en størst mulig inntjening på prosjektet. Motvind Norge finner det påfallende at påkrevet oppdatering av kunnskapsgrunnlaget om virkninger for miljø og samfunn overlates til tiltakshaver. Herunder kommer kartlegging av fugletrekk, forekomst av sjøfugl i planområdet og undersøke om næringssøkende fugl fra Runde kan bli påvirket av Havsul I, i tillegg til marine arter. Tiltakshaver har sterke interesser i å komme til et slikt resultat i en eventuell slik vurdering at det samsvarer med ønsket om å sette opp et havvindkraftverk. Det fremstår som lite trolig at tiltakshaver vil komme til at byggingen av et vindkraftverk ikke er forsvarlig. Tiltakshaver synes uinteressert i å belyse saken på en slik måte at det ivaretar fugleliv og fiskebestander, noe som kunne utgjøre en hindring for prosjektet. NVE viser videre til forskning fra perioden 2010-2013, for området det gjelder, noe som sett i lys av de inngripende konsekvensene vedtaket medfører bør være oppdatert. Det vises til at det ut fra føre-var prinsippet ikke skal brukes kunnskapsmangel som en begrunnelse for å la være å begrense eller hindre en risiko for alvorlig eller irreversibel skade.

Motvind Norge stiller videre spørsmål ved at NVE legger til grunn tiltakshavers vurdering av at faren for forurensning er liten sammenlignet med den risikoen som en omfattende skipstrafikk langs kysten utgjør. Motvind Norge forutsetter at NVE holder seg til å vurdere det tiltaket som omhandles i vedtaket, uten å se hen til mengden av utenforliggende faktorer som ikke vedkommer vedtaket. Det forutsettes videre at NVE innhenter kunnskap fra rett organ, uten næringsinteresser i prosjektet. Det vises i den anledning til at Havforskningsinstituttet (HI) er det største marine forskningsinstituttet i

Europa. Hovedaktivitetene våre er forskning, rådgivning og overvåkning, være en mer pålitelig kilde til kunnskap om konsekvensen av havvind.

Det henvises i den forbindelse gjeldende regelverk, som er ment å beskytte naturmangfold, og at forvaltningens oppgave er å ivareta samfunnsinteresser, framfor å betjene en tiltakshaver, noe som er en forutsetning for en forsvarlig saksbehandling, og for ivaretagelsen av den tilliten samfunnet bør kunne ha til at forvaltningen ivaretar sine plikter. I motsatt tilfelle vil det kunne være grunnlag for å stille spørsmål ved forvaltningens integritet.

Motvind Norge viser til [Grunnloven § 112](#), om myndighetenes plikt til å iverksette tiltak som ivaretar enhver rett til ***miljø som sikrer helse, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares***. Naturen ressurser skal disponeres ut fra en ***langsiktig og allsidig*** betraktning, som ivaretar denne også for ettertiden.

Borgerne har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningen av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta disse rettigheter.

Det vises til at klima ikke omfattes av Grunnloven. At det henvises til klima i en fotnote til grunnlovens § 112 tredje ledd, er ikke tilstrekkelig til å gi klimatiltak grunnlovs rang, foran kravet til å ivareta naturmangfold og samenes rettigheter. Naturmangfold er forankret i bestemmelsen, i tillegg til at det henvises til denne loven i samme fotnote.

Naturmangfoldloven gjelder på den norske kontinentalsokkelen, jf. [§ 2](#) tredje ledd: *På kontinentalsokkelen og i jurisdiksjonsområder opprettet i medhold av lov [lov 17. desember 1976 nr. 91](#) Om Norges økonomiske sone (økonomiske soneloven) gjelder [§§ 1, 3](#) til 5, 7 til 10, 14 til 16, 57 og 58 så langt de passer.*

Motvind Norge viser til at det i [naturmangfoldloven § 7](#) er et krav om at prinsippene i følgende bestemmelser ***skal*** legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet:

- [Naturmangfoldloven § 8](#) om kunnskapsgrunnlaget for avgjørelsen, som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Bestemmelsen stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger, som står i forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Det kan ikke anses urimelig at et så inngripende tiltak vurderes opp mot gjeldende regelverk, dersom en avgjørelse av et slikt omfang og med så omfattende konsekvenser skulle kunne anses som forsvarlig.

- [Naturmangfoldloven 9](#), «føre-var- prinsippet». Det følger av forarbeidene til bestemmelsen at føre-var-prinsippet kommer inn både ved vedtak som har betydning for naturmangfoldet og hvor det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet (*første punktum*), samt ved beslutninger som svar på risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet (*annet punktum*).

I tillegg til det totale arealet som beslaglegges følger sone med betydelig og kontinuerlig fare for is kast og støy, samt skyggekast, som strekker seg over et større areal enn hva som utgjør det totale omrisset av industrianlegget.

Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. § 8.

Hvis beslutningstager er i tvil om det foreligger slike alvorlige og irreversible konsekvenser av tiltaket, kommer føre-var-prinsippet til anvendelse. Havvind er et nytt felt, hvor det fortsatt er tvil om det totale omfanget av konsekvensene. Det bør likevel være lite rom for tvil i vurderingen, når det gjelder at et stort antall fugler kommer til å inngå i statistikken over død fugl som følge av vindkraftindustrien, etter kollisjoner med vindturbiner til havs. Til havs vil det kunne forløpe som en stille utryddelse, hvor fuglene faller i havet og forsvinner etter kollisjon med en vindturbin. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen, at føre-var-prinsippet sier at myndighetene ikke skal bruke kunnskapsmangel som en begrunnelse for å la være å begrense eller hindre en risiko for alvorlig eller irreversibel skade. Den handleplikten som følger av prinsippet kan være en aktiv handleplikt, f.eks. å sette i gang et vernetiltak, eller en mer passiv handleplikt, f.eks. å nekte et omsøkt tiltak.

Forutsetningen for at annet punktum skal komme til anvendelse, er at det foreligger en reell risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet. Dette innebærer at det ut fra vitenskapelige kriterier eller erfaringskunnskap er en reell sannsynlighet for at slik skade kan oppstå, men det kreves ikke sannsynlighetsovervekt for at det vil skje. At det foreligger en tilstrekkelig risiko som fører til at føre-var-prinsippet skal komme til anvendelse, må kunne begrunnes ut fra alminnelige forvaltningsrettslige regler. Hva som ligger i alvorlig eller irreversibel skade avhenger av flere faktorer. Bl.a. vil det være viktig om skaderisikoen gjelder natur som fra før er truet eller sårbar, om skaden vil være varig eller midlertidig, og om skaden vil gjøre det vesentlig vanskeligere å nå målene i [§ 4](#) eller [§ 5](#).

Det all grunn til å merke seg det fokus som i 2019 ble satt på utviklingen i sjøfuglbestandene rundt Irskesjøen de siste åra. Her er det konstatert betydelig nedgang i bestandene av flere arter (toppskarv, gråmåke, alke og lunde), med en nedgang over få år på 50-80 %. Bestanden av lunde fryktes å ha gått tapt på Isle of Man.

Årsakssammenhengen fryktes i første rekke å være resultat av omfattende utbygging av offshore vindkraftverk i Wales og England (ett i Irland), og hvor lokaliseringen i forhold til kystområdene i stor grad synes å tilsvare de avstander og planløsninger for er aktuelle for Havsul 1.

Eventuell usikkerhet rundt årsaken til hva som skjedde i Irskesjøen, etter oppsetting av vindkraftverk, er et slikt usikkerhetsmoment som gjør at føre-var-prinsippet bør komme til anvendelse, noe som ikke synes å være vurdert her. Motvind Norge viser til at dette er nyere og mer oppdatert kunnskap, fra 2019, enn de 8-10 år gamle konsekvensutredningene som er lagt til grunn for vurderingen i vedtaket.

- [Naturmangfoldloven 10](#), økosystemtilnærming og samlet belastning. Slik Motvind Norge ser det, synes det ikke å være foretatt en helhetlig vurdering av tiltaket, opp mot den totale belastningen for økosystem og naturmangfold.

Fra NVEs brev om vedtak:

"Tiltakshaver opplyser at det i perioden 2010-2013 ble gjort en omfattende kartlegging av sjøfugl og trekkfugl (se Larsen m.fl., 2013) samt marine arter (se Isaksen og Dahlgren, 2012) i planområdet i forbindelse med det godkjente overvåkningsprogrammet for tiltaket, jfr. NVEs vedtak av 13.03.2012.

På dette grunnlag mener de at kunnskapsgrunnlaget som foreligger i dag er vesentlig bedre enn det som forelå når konsesjonsvedtaket ble fattet i 2008".

Vi er innforståtte med undersøkelsene som ble utført av UNI Research på oppdrag fra Vestavind Offshore AS i tiden 2010-2013 (Isaksen og Dahlgren, 2012; Dahlgren et al., 2012; Dahlgren, 2013)¹. Undersøkelsene kan ses på som "miljøundersøkelser av avgrenset omfang", men ikke tilfredsstillende for oppfyllelse av krav i konsesjonstildelingen for Havsul I AS.

Når det gjelder konsekvenser for pelagiske fiskebestander i driftsfasen for et havvindkraftverk som T. Dahlgren viser til, finner vi et annet resultat fra Axenrot och Didrikas (2012)² (oversatt fra svensk): "Undersøkelsene av fiskemengde, -arter og romlig fordeling ble utført med akustiske metode, dvs. ekkointegrering supplert med trålprøvetaking innenfor avstander fra 200 m til 10 km fra turbintårn-fundamentene. De høyeste fisketetthetene ble funnet i referanseområdet - lengst unna havvind-anleggene. Forskjellen i fisketetthet, dvs. lavere verdier, i driftsfase mellom to forsøksområder-/havvindkraftverk og referanseområdet var statistisk signifikant for sild i størrelsesområdene 80-140 mm (brisling, liten sild) og 140-250 mm (voksen sild)." Dette uttrykker at total lydpåvirkning fra vindkraftverkene medførte lavere mengder av brisling og sild i nærhetene av anleggene enn ellers i området.

Sett i lys av at dette inngrepet vil kunne vare i 20 år, anføres at den totale belastningen av dette vil være uforholdsmessig høy, sett opp mot eventuelle fordeler, og dermed vil være uforsvarlig. De såkalte avbøtende tiltak, vil uansett være utilstrekkelige til å ivareta de påkrevde hensyn til naturmangfold.

- [Naturmangfoldloven 11](#), prinsippet om at forurenseren betaler. Jf. også [forurensningsloven § 1](#). Motvind Norge minner om kravet etter naturmangfoldloven og at tiltakshaver stiller sikkerhet for en forsvarlig opprydning av prosjektet.
- [Naturmangfoldloven 12](#), miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

For ordens skyld vises det til at naturmangfold i Borgarting lagmannsretts dom 2014-117053 ikke ble ansett for å være et sidehensyn. Retten uttalte blant annet:

For det annet fremgår det av [naturmangfoldloven § 6](#) at enhver – også det offentlige – skal gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet. I den forbindelse skal prinsippene i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jf. [§ 7](#). Lagmannsretten kan vanskelig forstå dette på annen måte enn at hensynet til å unngå skade på naturmangfoldet er sentralt i utøving av all offentlig myndighet, også ved søknader etter forurensningsloven.

1 Isaksen, T.E. og Dahlgren, T.G. 2012. Marin prøveinnsamling for studier av miljøpåvirkning av HAVSUL 1. Bergen 27.08.2012. Uni Miljø, SAM-Marin. e-Rapport: nr. 38-2012. 132 s,

[Dahlgren, T., Schläppy, M.-L., Shashkov, A., Andersson, M., Rzhanov, Y., Fer, L., and Heggøy, E.](#) 2013. Assessing impact from wind farms at subtidal, exposed marine areas. Marine Renewable Energy and Environmental Interactions, Springer, 2013.

Dahlgren, T. 2013. Sluttrapport från baslinjestudien av fisk och säl vid Havsul 1 – 2011-2012. Bergen, 27. maj 2013, UNI Miljø, SAM Notat nr. 17-2013. 110 s.

2 Axenrot, T. och Didrikas, E T. 2012. Effekter av havsbaserad vindkraft på pelagisk fisk. VINDVAL, Naturvårdsverket. Rapport 6481, februari 2012. 62 s.

For øvrig vises til at lovens formål i [§ 1](#), gjenspeiler kravet i [Grunnloven § 112](#) ved at loven er ment å ivareta *naturen med dens biologiske landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden.*

Norsk ornitologisk forening (NOF), har vist til [naturmangfoldloven § 49](#): *Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov innvirke på verneverdiene i et verneområde, **skal** hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår ...*

I klagen fra ornitologisk forening fremgår at NOFs innspill til en høringsrunde forut for vedtaket, ble omtalt som «meninger», uten å bli realitetsvurdert. NVE viste i den forbindelse til «ny forskning i andre land på mulige effekter av offshore vindkraft», uten å vise til noen referanse. Et berettiget spørsmål til dette, er om NVE kan garantere at det fredede fuglefjellet Runde, med de beskrevne arter som lever der, havhestkolonien og fiskeressursene forblir uberørt at et eventuelt oppsatt vindkraftindustrianlegg.

Som NOF har understreket, beslaglegger Havsul 1 en vesentlig og periodevis avgjørende del av næringsøksområdene for hekkefugl fra Runde, og det er vanskelig å se at det er gjennomført relevant forskning på denne problemstillingen. Tvert om er det all grunn til å merke seg det fokus som i 2019 ble satt på utviklingen i sjøfuglbestandene rundt Irskesjøen de siste åra. Her er det konstatert betydelig nedgang i bestandene av flere arter (toppskarv, gråmåke, alke og lunde), med en nedgang over få år på 50-80 %. Bestanden av lunde fryktes å ha gått tapt på Isle of Man.

Årsakssammenhengen fryktes i første rekke å være resultat av omfattende utbygging av offshore vindkraftverk i Wales og England (ett i Irland), og hvor lokaliseringen i forhold til kystområdene i stor grad synes å tilsvare de avstander og planløsninger for er aktuelle for Havsul 1. For NOF ser det derfor ut til å være akutt behov for å få satt fokus nettopp på hvilke effekter offshore vindparker har på næringsøkende sjøfugler, nettopp den problemstillingen som ser ut til å være mest relevant for planområdet for Havsul 1. På samme måte som for kunnskap ellers må konsesjonsmyndigheten være forpliktet til å stille krav om at oppdatert og nødvendig kunnskap må ligge på bordet før eventuelt vedtak om forlenget frist.

En oversikt over våre viktigste hovedfunn med tilsvar

Innledningsvis vil vi vise til at den såkalte Direktoratgruppen høsten 2010 presenterte rapporten "Havvind. Forslag til utredningsområder"³. I denne rapporten er ikke det omsøkte området inkludert i de utpekte 15 områdene på norsk sokkel for vindkraft idet det forelå en konsesjon.

Uheldigvis har dermed dette området heller ikke vært underlagt den tilhørende samlede omfattende strategiske konsekvensutredningen i regi av NVE⁴. Spesielt relevant her er delutredningen som vedrører fiskeri-interesser fra Fiskeridirektoratet⁵ og som vedrører

3 Anon. 2010. Havvind. Forslag til utredningsområder. Rapport fra en direktoratsgruppe. Norges vassdrags- og energidirektorat. Okt. 2010. 204 s.

4 Anon. 2012b. HAVVIND. Strategisk konsekvensutredning. Norges vassdrags- og energidirektorat.

Rapport 2012-47. Des. 2012. 403 s.

fugleforskning fra Norsk institutt for naturforskning (NINA)⁶.

Gammelt, utdatert beslutningsgrunnlag og forutsetninger for konsesjon

Vedtak for tildeling av konsesjon ble fattet for ca. 12 år siden. Motvind Norge slutter seg til Motvind Nordvests klare oppfatning at beslutnings-grunnlag og forutsetninger for konsesjon som lå til grunn for vedtak av 24.06.2008 er utdatert og endret på en rekke punkter.

På generelt grunnlag vil vi hevde at regelverket for konsekvensutredninger for vindkraft til havs bør inkludere bruk av føre-var-prinsippet for fagområder der det er mangelfull kunnskap. Her viser vi til nasjonal og internasjonal gjeldene versjoner:

Føre-var-prinsippet:

I bruk i norsk offentlig forvaltning: "Nødvendigheten av handling på grunnlag av mindre enn full vitenskapelig sikkerhet for miljø-ødeleggelser av potensiell irreversibel natur." Vedtak i regjeringen 24. sept. 1990.

I bruk innen EU (oversatt fra engelsk): "Føre-var-prinsippet anvendes der vitenskapelige bevis er mangelfulle eller usikre, eller der forskningsresultater er uten konklusjon og vitenskapelige vurderinger gir rimelig grunn til bekymring for at mulige skadevirkninger på miljø, mennesker, plante- og dyrehelse kan være uforenlig med EUs høye krav til beskyttelse." European Commission 2000.

Dette prinsippet er aktivt i bruk for annen aktivitet til havs, f.eks. olje- og gassindustri i forhold til fysisk og kjemisk miljø og for fiskebestandsutvikling (gyteområder og konsentrerte gyte-vandringsruter) og for fiskeriforvaltningen ved kvotesetting og reguleringer av bestands-beskatning.

Motvind Norge slutter seg til Motvind Nordvest sin anmodning og vil be om at føre-var-prinsippet tillegges betydelig vekt ved kommende saksbehandling.

Internasjonale forpliktelser - forvaltning av fiskeressurser og gytebestand

Norsk vårgytende sild er en bestand som Norge forvalter og høster av i samarbeid med andre nasjoner. Norge har et spesielt ansvar for å sikre bestanden og rekruttering av nye årsklasser.

Det er avgjørende at vi ikke setter bestandens evne til reproduksjon i fare ved å utsette viktige gyte- og oppvekstområder for tiltak og negative miljøpåvirkninger.

5 Anon. 2012a. Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs.

Fiskeriinteresser. (red. M. Langeland). Rapport fra Fiskeridirektoratet, 2012 (1), 11/9286, Bergen 29.11.2012. 84 s.

6 Lorentsen, S.-H. (red.), Christensen-Dalsgaard, S., Follestad, A., Langset, M., May, R., Dahl, E. L. & Hamre, Ø. 2012. Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs - sjøfugl. NINA Rapport 825. 175 s.

Hensynet til forsvarlig og bærekraftig forvaltning av våre viktigste fiskeressurser og internasjonale

forpliktelser må derfor veie tyngre enn hensynet til svært kostbar, upålitelig og sekundær vindkraft.

Når det gjelder relevante gyteområder, støtter vi oss på siste oppdaterte kart fra Havforskningsinstituttet pr. 10.04.2020.⁷ Det presiseres at slike kart er middeltilstandskart, dvs. fra data innsamlet over flere år. Det betyr at utbredelsene av gyteområdene kan variere

fra år til år.

Vi mener at en vindkraftetablering på Havsul I-området vil forringe området som gyteområde for NVG-sild. Det er derfor behov for en grundigere risikovurdering basert på innsamlede data for gytevandring og gytefeltfordeling over flere år, f.eks. 5 år.

Markeringene i kartet er: Mørk farge: To eller flere arter. Lys farge: En art. Gjelder for torsk, hyse, sild og sei. Nærmest land - for Havsul I-området, gjelder dette torsk og sild.

Vi kan ikke se at NVE har vurdert eller utredet forholdet om internasjonale forpliktelser, herunder forsvarlig forvaltning av fiskeressurser og gytebestand.

Sjøfugl, trekkruiter og fuglefjellet Runde

Det er velkjent at Havsul I ligger i en svært viktig trekk-korridor både for sjøfugl og fastlandsfugl. Erfaringer fra nærliggende Smøla viser at vindturbinenes roterende blader vil bli å regne som giljotiner og med all sannsynlighet drepe et stort antall fugl. Dette gjelder også næringssøkende fugler fra Sør-Norges eneste store fuglefjell, Runde.

Ny kunnskap har vist at etablering av vindkraftverk med stor sannsynlighet vil endre fuglesamfunnet i området på en negativ måte. Stor kollisjonsrisiko fører til økt dødelighet av voksne individer. Økt dødelighet hos voksne sjøfugler har stor effekt på bestandsutvikling. Havsul I vil derfor bidra til ytterligere nedgang i sjøfuglbestander.

Fugl vil bli fortrent fra viktige matkilder og trekkruiter, og endre atferd for å unngå området som kan gi større negative konsekvenser for hekkesuksess og overlevelse.

Bygging av Havsul I vil følgelig være brudd på Bernkonvensjonen og Bonnkonvensjonen.

NVE om konklusjon og vedtak

NVE uttaler at: «*NVE konstaterer at Havsul I har regionalpolitisk tilslutning, men møtt motstand fra enkeltpersoner, miljøforvaltning og miljøorganisasjoner*»

NVE har vist til at søknaden fra Havsul I AS har regionalpolitisk tilslutning. Dette er direkte feil. Saken om Havsul I er ikke politisk behandlet av Møre og Romsdal Fylkeskommune de siste årene. Uansett er det ikke grunnlag for å vedtak noe uten forankring i et regelverk.

Ålesund kommune har ikke behandlet Havsul I, verken i formannskap eller kommunestyre. Heller ingen av de øvrige kommunene som nå er innlemmet i nye Ålesund kommune har behandlet forlengelse av Havsul I.

Unntaket er Sandøy kommune som er en av to små kommuner som har uttalt seg positivt. Sandøy kommune opphørte fra 1.januar 2020 og er nå del av Ålesund kommune.

Da Ålesund kommune behandlet Havsul I (før konsesjonsvedtak), sa kommunen klart nei med 56 mot 4 stemmer. Ålesunds lokalpolitikere er svært bevisste på hva som er, og har vært vårt livsgrunnlag opp gjennom historien og hva som har bygget vår velstand. Det er i hovedsak fiskerinæringen, fiskeriene og i særdeleshet havets sølv, norsk vårgytende sild, (NVG-sild).

Havsul I har møtt motstand fra:

En samlet fiskerinæring er imot Havsul I: Norges Fiskarlag, Fiskebåt (tidl. Fiskebåteredernes forbund), Møre og Romsdal Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag.

Videre møter Havsul I motstand fra: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljødirektoratet, Herøy kommune, Ålesund kommune, Norsk Ornitologisk Forening, Naturvernforbundet, Ålesund-Sunnmøre Turistforening, Miljøvernforbundet, Motvind NordVest, Forum for natur og friluftsliv Møre og Romsdal, Stopp Rasering av Kysten og Runde mot Havsul I vindkraft samt mange privatpersoner.

Noe ganske annet enn hva NVE uttaler, sitat: «*.. men møtt motstand fra enkeltpersoner, miljøforvaltning og miljøorganisasjoner*».

NVEs utsagn om at Havsul I har regionalpolitisk tilslutning mangler følgelig grunnlag og er direkte feil. NVEs feilaktige konklusjon kan ikke benyttes som begrunnelse for utsatt frist for idriftsettelse av Havsul I.

Forsyningssikkerhet – kraftproduksjon i Møre og Romsdal

Møre og Romsdal har ingen kraftmangel, jfr. Fylkesmannens uttalelse. Gjennom nye store kraftlinjer både nordover og sørover, i tillegg til egen produksjon, er fylkets forsyningssikkerhet ivaretatt på en god måte.

Skal man følge NVEs argumentasjon om at fylket er en underskudds-region, betyr det eksempelvis at det i Oslo-området må bygges ut enorme vind-industriområder i Nord-marka, Øst-marka og nedover langs Oslo-fjorden, fordi de har et enormt kraftunderskudd.

Norsk naturbasert reiseliv

«Dette er uten tvil den mest ekstreme og alvorlige situasjonen reiselivsbransjen har opplevd gjennom historien», sitat Petter Stordalen. Vi legger til grunn at han vet hva han snakker om.

Norge – vårt unike kyst-, fjord og fjellandskap er en turistattraksjon i verdensklasse.

Urørt, vakker og storslått natur er beskrivelsen fra en samlet verdenspresse. «Norway - Powered by Nature», en viktig distriktsnæring som gir nærings- og livsgrunnlag i alle fylker, og spesielt i kystfylkene.

Norsk reiselivsnæring er en av landets største næringer målt i antall sysselsatte, med ca. 170.000 årsverk. I kyst- og fjord Norge er naturbasert reiseliv en viktig bærebjelke i mange lokalsamfunn.

Besøkende vil ha ekte naturopplevelser i intakt natur. Naturinngrep, forstyrrelser og endret landskap gir ikke slike opplevelser. Produktet, selve merkevaren ødelegges. Vår reiselivsnæring blir liggende med brukket rygg. I en tid da reiselivsnæringen er hardt rammet av korona-krisen er det kritisk.

Herøy kommune er svært bekymret for fuglebestanden på Runde, som til nå har vært truet hovedsakelig som følge av sviktende mattilgang. Kommunen mener at økt dødelighet som følge av kollisjoner kan være avgjørende for de mest truede artene. Fuglefjellet er en bærebjelke for turisme i kommunen, og et tomt fuglefjell vil gi store negative virkninger for regionen.

NVE gjengir tiltakshavers kommentarer for Havsul I

Tiltakshaver hevder at det ikke foreligger noen undersøkelser som kan fastslå at vindindustri medfører vesentlige virkninger for reiseliv. Såkalt klipping og skyggekast marginaliseres.

Tiltakshaver snur etter vårt syn dette fullstendig på hodet. Det er tiltakshaver som skal dokumentere at dette ikke vil skje. Om det skjer, må det kreves at tiltakshaver og konsulent stilles økonomisk ansvarlig for fremtidige tap og akseptere at anlegget demonteres.

Det er svært få uberørte kystlandskap og kystlinjer igjen. Norges uberørte natur har noen av verdens beste tilgjengelighet og er av svært høy verdi, både som naturverdi og økonomisk, nå og i fremtiden.

Når det gjelder kommentar om klipping og skyggekast vil vi understreke vår sterke bekymring. De som marginaliserer effekten av «en skog» med 200 meter høye vindturbiner og roterende vinger, kan umulig ha opplevd solnedgangen på Møre, og effekten av sol og skygge mot landskap og fjell, spesielt i perioden mai til september.

Forvaltningslov og naturmangfoldslav

Forvaltningsloven § 17 sier at forvaltningsorganet (NVE) skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak fattes. Ikke under og etter utbygging slik NVE legge til grunn for vedtak.

Føringene i Lovens § 17 er konkretisert i Naturmangfoldlovens kap. II.

Naturmangfoldloven stiller ytterligere krav til at beslutninger skal bygge på tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og hvordan et planlagt tiltak kan påvirke disse.

Naturmangfoldet omfatter marine økosystem, herunder området for Havsul I.

Konsekvensutrednings-forskriften stiller krav om utredning av økosystemtjenester. For Havsul I omfatter dette mellom annet NVG-sild, torsk, sei og hyse og disse bestandenes bidrag til både mat-produksjon og verdiskaping. Det synes åpenbart at dette ikke er blitt vurdert for Havsul I.

Vi viser til det ovenstående som viser at saken om Havsul I ikke er godt nok opplyst.

NVE - Rettsvirkning av endelig konsesjon

NVE skriver mellom annet følgende:

«For det første kan gyldige forvaltningsvedtak omgjøres dersom endringen ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser».

«For det andre kan gyldige forvaltningsvedtak omgjøres til skade for en part dersom det skjer for å ivareta tungtveiende allmenne hensyn, som etter en samlet vurdering veier vesentlig tyngre enn de hensyn som taler imot».

«Hensynet til den som har fått en rettighet gjennom konsesjonen og innretter seg etter vedtakets innhold, veier normalt tyngre jo lenger tid det har gått siden vedtaket ble truffet.

Basert på ovenstående er det vår klare oppfatning at vedtak om konsesjon kan trekkes tilbake:

- 1) Endringen kan ikke sies å være til skade for Havsul I AS ettersom de ikke har utført nevneverdige undersøkelser i tiden siden konsesjon ble gitt.
- 2) Tungtveiende allmenne hensyn som forvaltning av fiskeressurser, gytevandring, gyteområder samt i det videre hensyn til sjøfugl, trekkruter, fugleffjell og naturbasert reiseliv m.m. må åpenbart veie tyngre enn produksjon av svært kostbar, ustabil og sekundær vindkraft-produksjon. Dette innebærer at det er grunnlag for å trekke konsesjonen tilbake.
- 3) Det er hevet over tvil at den som har «fått en rettighet» for Havsul I, ikke har innrettet seg etter vedtakets innhold. Konsesjon ble gitt i 2008 og stadfestet i 2009. Svært lite har skjedd, og tiltakshaver Havsul I kan ikke sies å ha «innrettet seg etter vedtakets innhold».

Rt. 2014 s. 907, ble kjøring med firhjuling og felling av et tre med kongeørnrede ansett for miljøkriminalitet jf. [§ 15](#), som ble straffet etter [§ 75](#).

Det anføres at tidligere vedtak om konsesjon er ugyldig, da det bygger på et mangelfullt grunnlag, og at søknaden ville blitt avslått dersom de påkrevde hensyn var tatt med i vurderingen. Hvis et vedtak bygger på et uriktig faktisk grunnlag, foreligger en innholds mangel. Forvaltningsrettens klare utgangspunkt, er at slike innholds mangler medfører ugyldighet. Omgjøring kan derfor skje etter [forvaltningsloven § 35](#) første ledd bokstav c, også til ugunst for parten. Det er i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper og Høyesteretts praksis (HR-2016-2017-A). Skjerpede

omstendigheter kan medføre at forvaltningen nærmest har en plikt, til å omgjøre det ugyldige vedtaket.

Konsesjon med frist som utgangspunkt for å stanse vindkraft i strid med internasjonale verneverdier
Konsesjonsvedtak med igangsettelsesfrist gir ingen lovnader eller juridiske bindinger om automatisk fornyelse. Tvert imot er fristen satt fordi ny kunnskap og endret prioritering av kost/nytte kan endres, og frister er dermed en sentral del i vedtaket. I vedtaket om å avslå utsatt igangsettelsesfrist for Andmyran vindkraftverk i Nordland oppsummerer OED det slik: I anleggskonsesjoner settes det vilkår med tidsfrist for når vindkraftverket må være ferdig bygget og satt i drift. Både selve anleggskonsesjonen og energiloven § 10-4 annet ledd gir adgang til å innvilge en søknad om fristutsettelse i denne saken. Men det må samtidig være klart at ingen har et rettskrav på å få fristforlengelse, og at det må bero på forvaltningens og dermed konsesjonsmyndighetenes alminnelige skjønn om en slik søknad skal innvilges. Departementet understreker at enhver søknad om fristutsettelse må vurderes konkret.

Motvind Norge krever at vedtaket om frist forlengelse omgjøres, jf. forvaltningslovens [§ 33](#), [§ 34](#), jf. [§ 35](#).

Med hilsen

Rune Haaland
Generalsekretær

Eivind Salen
Styreleder